

o totalnosti oružane borbe s gledišta ljudskog i materijalno-tehničkog faktora, prostora i vremena, i u kvalitativnom i u kvantitativnom smislu — to zahteva čitav niz principa u našoj ratnoj veštini: princip totalnosti u sferi ljudskog i materijalno-tehničkog faktora, princip odlučujuće uloge ljudskog faktora ili princip oslanjanja na sopstvene snage... Sve su to naši principi.

Iz toga proizilazi vrlo interesantan zaključak. Naime, čini se da treba sačiniti sistematizaciju takvih principa koji bi odmah bili prepoznatljivi kao suština našeg odbrambenog rata i naše ratne veštine, praktično za svakog građanina naše zemlje. Svaki od principa u pripremnom materijalu je toliko uopšten da mu treba neizbežno vrlo široko obrazloženje šta se pod njim podrazumeva, da bi se tu videlo naše mesto, naša specifika. A njih je potrebno formulisati tako da im nikakvo obrazloženje ne treba. Princip sam po sebi mora da bude jasan. To ne znači da ih treba svesti od dvanaest na sedam. Potrebno je odrediti toliko principa koliko stvarno ima specifičnosti u našoj ratnoj veštini. To su svi oni principi koji proizlaze iz našeg odnosa prema političkim i vojnim ciljevima, iz odbrane globalnih, najvažnijih objekata, iz našeg odnosa prema ljudskom i materijalno-tehničkom faktoru, prostoru, vremenu itd. Jednom rečju, treba obuhvatiti sve ono što je za ponašanje subjekata oružane borbe bitno. Time se otvaraju mogućnosti daljnjeg normativnog regulisanja ponašanja u oružanoj borbi, što je zadatak normativne teorije na nivou operativne i taktike.

Pukovnik u penziji
mr MILIVOJ OREB

Za metastrategijski prilaz pojavama oružane borbe

U dosadašnjoj raspravi veoma ozbiljno i kvalifikovano pokrenuto je niz interesantnih pitanja. Dobro je što to ne činimo na apodiktičan način, već pokušavamo problematizirati i neka osnovna pitanja, koja naizgled zvuče posve neproblemski. Ovakav pristup uvijek je bio bitan uvjet svakog ozbiljnog naučnog istraživanja.

Međutim, želio bih upozoriti na jedan nedostatak u našoj raspravi, koji nam spriječava put do temelja čitave stvari, put do zasnivanja naše vojnostrategijske misli u bitnim društvenim odnosima. Taj nedostatak uslovno sam nazvao odsustvo metastrategijskog prilaza. Takav prilaz bi nam omogućio širi društveni i političko-idejni kontekst razmatranja pojava oružane borbe i njene strategije. Dakle, zaputio bi nas tamo gdje se strategija spaja s politikom i filozofijom, bez čega nam se može dogoditi da promašimo bitne odrednice, naše strategije, koje su uvjetovane posebnošću karaktera oružane borbe u ONOR-u, ne samo ili ne uglavnom kao određenog vojno-tehnološkog, već prevashodno društvenog procesa i sukoba. To je ozbiljan metodološki nedostatak naših razmatranja.

Nama je oružana borba osnovno pitanje čitave teme, što se već vidi iz naslova, a uopće nije definirana, iako pomoću nje objašnjavamo druge pojave: općenarodni odbrambeni rat i rat uopće. Kada koriste pojam oružana borba u različitim relacijama, naši diskutanti sigurno podrazumijevaju njegova različita značenja, ali bez definicije oružane borbe ne možemo izbjeći izvjesne ozbiljne dileme. Tako se, na primjer, tvrdi da je oružana borba glavni sadržaj i suštinsko obilježje općenarodnog odbrambenog rata, da bi se nakon toga ili uporedo s tim reklo to isto i za rat uopće i dodalo da je oružana borba *differentia specifica* rata kao društvene pojave. Nakon toga moramo se upitati da li je oružana borba *vrijednosno neutralna pojava*, jer je glavni sadržaj i suštinsko obilježje *svakog* rata, pa prema tome i općenarodnog odbrambenog rata. Iza toga slijedi ozbiljno pitanje — da li je onda i rat, jer je oružana borba njegova glavna sadržina, također *vrijednosno neutralna pojava*, pa je, zbog takve sadržine, i općenarodni odbrambeni rat isto što i svaki drugi rat? I, najzad, da li je i da li može biti oružana borba sadržaj općenarodnog odbrambenog rata i rata uopće? Sadržaj rata je sigurno mnogo kompleksniji, jer se ratovi nikada nisu vodili radi oružane borbe. Oružana borba nije nikada bila sebi cilj, a pogotovo to ne može biti u općenarodnom odbrambenom ratu.

Neka mi se ne zamjeri što sam izveo neke konsekvence koje ovdje ne samo da se nisu čule, već je bilo i onih koji im se suprotstavljaju.

Oni, naime, ukazuju 1) da oružana borba ipak *nije vrijednosno neutralni pojam*, jer su principi ratne vještine sadržajno i suštinski različiti (da li samo zato?!); 2) oružana borba i rat, prema marksističkoj nauci, nisu potpuno istovjetni pojmovi i 3) da je oružana borba

differentia specifica rata naspram drugih društvenih pojava, a prije svega ratova s drugim atributom, kao na primjer hladnog, carinskog i dr.

Očito je da oni podrazumijevaju različite aspekte ili nivoe oružane borbe, ali to nisu saopćili u svojim izlaganjima, a meni se čini da je to veoma relevantno i da se bez toga mogu izdvojiti i takve konsekvence kakve sam pokušao izvesti.

Oružanoj borbi ja prilazim sa dva aspekta. Jedan je opći, zajednički za svaki oblik oružane borbe. To bi mogao biti oružani odnos između dvije ili više strana. Neka vrsta »tehnologije« rata u smislu rutinske primjene ratne tehnike i žive sile. Iz ovoga aspekta posmatrana oružana borba se čini doista kao vrijednosno neutralna i mogla bi se u odnosu na rat, pa i općenarodni odbrambeni rat, postaviti kao njihov atribut (razumije se u filozofskom smislu). Dakle, nikako ne odgovara formulacija da je oružana borba glavni sadržaj i suštinsko obilježje rata i općenarodnog odbrambenog rata. Glavni sadržaj i suštinsko obilježje općenarodnog odbrambenog rata, kao uostalom i rata uopće, treba tražiti negdje na području meta-strategije, tamo gdje se strategija graniči s politikom i filozofijom. Stoga predlažem formulaciju da je oružana borba atribut rata, pa i općenarodnog odbrambenog rata. Nije potrebno dodavati ni glavni, osnovni ili bitni, jer se to u filozofiji još od Aristotela podrazumijeva. Odredivši oružanu borbu kao atribut rata, određuje se i kao njegova *differentia specifica* u odnosu na ostale društvene pojave, pa i na ratove kojima oružana borba nije atribut, odnosno koji imaju drugi atribut: hladni, specijalni, elektronski, itd.

Slažem se da rat i oružana borba nisu potpuno istovjetni. Oni to ne mogu biti, jer oružana borba jeste nužan, ali nije i dovoljan uslov rata. Naime, poznato je da je ratno stanje moguće i bez aktuelne oružane borbe, a također i oružana borba (na primjer, veliki pogranični oružani sukobi) i bez formalnog ratnog stanja. Ipak, treba reći da ratno stanje, bez oružane borbe kao imanentnog atributa rata, nije još faktički rat. Ono to postaje tek s oružanom borbom.

Drugi aspekt oružane borbe je u posebnosti svakog njenog konkretnog oblika. Po tome se oružane borbe u jednoj epohi međusobno razlikuju. U utvrđivanju te razlike možda ne bi trebalo polaziti od principa ratne vještine, nego od kvaliteta rata. Od toga kakav je rat u najvećoj mjeri ovisi ne samo inspiracija, nego i uopće mogućnost primjene ovih ili onih principa ratne vještine. Principi ratne vještine, nisu, naime, samo stvar slobodnog izbora i opredjeljenja. Izvan određenog društvenog konteksta i određenog kvaliteta rata,

oni ne mogu imati isto važenje. Principi ratne vještine općenarnog odbrambenog rata mogu imati važenje u takvom ratu, a u drukčijem ratu ne mogu biti adekvatno primjenjeni. Naglašavanje ove tzv. društvene strane rata i oružane borbe nije njihovo ideologiziranje, nego utvrđivanje objektivne činjenice da tom svom aspektu, koji je po mom mišljenju *esencijalniji od prvog*, oružana borba i rat nisu vrijednosno neutralne pojave. Do ideologizacije dosta dolazi, ali uglavnom samo kada se revolucionarnim principima pokušava zamagliti nerevolucionarna situacija (na primjer, kada se proleter-skim internacionalizmom pokušava objasniti agresija). Svako, pak, reduciranje oružane borbe na njen prvi aspekt, to jest na vrijednosno neutralnu pojavu, sasvim je u skladu s pozitivističkim prilazom ratu i oružanoj borbi.

Oružana borba i rat su, iako se potpuno ne poklapaju, u dijalektičkoj uzajamnoj uvjetovanosti. O tome treba voditi računa i kada se izdvajaju faktori, principi i zakonitosti oružane borbe u odnosu na to isto kada je u pitanju rat. Zakonitosti, faktori i principi oružane borbe u opštenarodnom odbrambenom ratu su takvi jer je i opštenarodni odbrambeni rat takav, odnosno jer je naše društvo takvo i jer je međunarodna pozicija i uloga naše zemlje takva. Ap-solutizacija pojavnog u odnosu na suštinsko vodila bi i u ovom slučaju ka pozitivizmu.

General-potpukovnik
TOŠO ATANASOVSKI

Samobitnost naše strategije oružane borbe

Kada raspravljamo o strategiji oružane borbe u opštenarodnom odbrambenom ratu, mislim da je neophodno podvući nekoliko njenih bitnih značenja i vrijednosti koji je čine autentičnom i samobitnom i koje su u tesnoj međusobnoj povezanosti:

a) Svaka strategija oružane borbe čini osnovni sadržaj i smisao teorije i prakse ratne vještine. Kada je reč o *našoj strategiji oružane borbe*, treba da se ima u vidu da je ona izvedena iz koncepcije op-